

Verenigingsnieuws

Vrijdag 30 augustus 2019
om 19.30 uur bijeenkomst,
Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a,
Lezing, thema:
Monumentale glaskunst in
en om Vaals door
mevrouw Mariëtte Paris-
Vankan.

In dit nummer:

- Terugplaatsing
Mariabeeld "Verves
huis" von
Clermontplein 1
- Herinnering aan het
Mijnverleden 2
- Presentatie/lezing
door Mariëtte Paris -
Vankan over
"Monumentale
glaskunst in en om
Vaals" 2
- Nieuw boek van de
heer Iwan Jungbluth:
175 Jahre Kirmes am
Altenberg 3
- Een gedicht uit de
'Vaalser Anzeiger'
van 21 juli 1923 3
- In Memoriam Jo
Janssen 4
- Activiteitenagenda 4

Nummer 105

2019 #5

Terugplaatsing Mariabeeld "Verves huis" von Clermontplein

- Ingezonden stuk -

Donderdag 25 juli 2019 is het Mariabeeld na een afwezigheid van vijftien jaar teruggeplaatst in het poortgebouw van het "Verves huis" te Vaals. Het pand in Vaals bekend als "Verves huis" heeft een geschiedenis die teruggaat tot rond 1600, ter plaatse van het huidige achterhuis: von Clermontplein 36 was de Mennonietenkerk, dit waren Mennonieten: doopsgezinden. (zo genoemd naar Menno Simons 1496-1561) Na de dood van hun laatste predikant hier in Vaals in 1776 zijn ook de Mennonieten uit Vaals verdwenen. Het pand is gelegen aan de toenmalige hoofdweg van Aken naar Maastricht. Hierna is het pand door Johan Arnold von Clermont (textielfabrikant) die tegenover dit pand inmiddels zijn woonhuis annex laken fabriek (gebouwd van 1761 tot 1765 architect Moretti) gebouwd had gebruikt om

stoffen te verven. Rond 1850 heeft het pand zijn huidige aanzicht gekregen en is het poortgebouw en voor het poortgebouw staand de rechterzijde er aan gespiegeld en de torens toegevoegd. Voorheen was aan de

Mennonietenkerk een andere toren deze is afgebroken. Het poortgebouw is gebouwd in Willem II gotiek (1830 tot 1860) en heeft twee hoekpinakels. Boven de poort bevindt zich een casement met nis met daarin het nu weer teruggeplaatste Mariabeeld. De huidige eigenaren Dhr. En mevr. Van der Linden waren op zoek naar het Mariabeeld, het Mariabeeld had ik nadat ik het pand in 2004 verkocht had (niet aan de huidige eigenaren)

meegenomen. Toen ik vernam dat Dhr. En mevr van der Linden op zoek waren naar het Mariabeeld heb ik hen het beeld voor terugplaatsing op zijn oorspronkelijke plaats ter beschikking gesteld. Dhr. en Mevr. Van der Linden hebben het beeld vakkundig laten restaureren en wij werden uitgenodigd om op donderdag 25 juli 2019 samen het beeld terug te plaatsen onder het genot van een drankje en een hapje. Op deze zomerse tropische avond hebben wij onder toezien en waakzaam oog van het Mariabeeld de terug zetting tot in de kleine uurtjes gevierd. Ook onze burgemeester drs. R.L.T. van Loo heeft even deelgenomen aan deze feestelijke gebeurtenis. Het Mariabeeld waakt nu weer over het von Clermontplein en is nu weer voor iedereen te aanschouwen en natuurlijk indien men een gebedje, een hulpvraag, troost of gewoon een rustmomentje met haar wil delen voor eenieder weer op haar vertrouwde plaats.

Erwin van den Hove

©Erwin van den Hove

Herinnering aan het Mijnverleden

Op 17 december 1965 maakt de toenmalige minister Joop Den Uyl in de Stadsschouwburg van Heerlen bekend dat alle Limburgse Steenkolenmijnen binnen 10 jaar zouden worden gesloten. Als eerste mijn werd in 1967 Staatsmijn Maurits gesloten en als laatste de Particuliere mijn Oranje Nassau I te Heerlen op 31 december 1974. Ruim 45.000 mijnwerkers, plus nog eens 30.000 werknemers bij toeleveringsbedrijven verloren hun baan. *Omdat ook veel Vaalsenaren hun brood in de Limburgse mijnen hebben verdiend, willen wij graag nog eens enkele gebruiken uit deze voor Limburg zeer belangrijke periode in herinnering brengen.*

De gang van zaken voordat de mijnwerker ondergronds ging. Aan het begin van de week ging de mijnwerker naar het mijnbedrijf met een blauw geblokte handdoek (een

andere kleur kwam niet in aanmerking) met daarin zijn spullen. Een schoon mijnpak bestaande uit broek en jas van speciaal dik stof. Een molton hemd, een zweethemdje, een zweedoek, rode zakdoek en soms ook een nieuw stuk zeep. Aan het einde van de week werd het vuile goed meegenomen naar huis. De mijnwerkersvrouwen wasten de kleren van hun mannen en zonen. Een fors karwei. De andere dagen namen de mijnwerkers hun boterhammen mee en een drinkblik (Bleisj) met koude koffie of thee. Het inpakken van de pungel was een heel ritueel. De grote handdoek werd op tafel of op de grond gelegd en daarin kwamen alle mee te nemen spullen te liggen. Daarna werden de punten diagonaal

aan elkaar geknoopt. De mijnwerker kon vervolgens de pungel aan de twee knopen bovenop het pakket dragen. Met de Koelbus (meestal Fa. Kuipers uit Vaals) vertrok men via diverse plaatsten in de omgeving, waar de daar wonende Koempels in stapten, richting de Koel. Bij de portier noemde de werknemer zijn naam en kreeg hij

zijn penning. Daar stond zijn nummer op. Voor de verschillende diensten (dag-, middag- en nachtschicht) was er een aparte vorm. (achthoekig, rond en driehoekig). De mijnwerker hield die penning bij zich. Hij verkleedde zich, deed de schoenen met stalen neuzen aan, zette de mijnpet op en ging naar de lampeboed een mijnlamp halen. Vervolgens liep hij naar de lift (kooi). Daarmee werd hij naar zijn ondergrondse afdeling gebracht. Voordat de mijnwerkers afdaalden gaven zij hun penning af. Na de dienst als zij bovenkwamen kregen zij die weer terug. Zo wist men bij de schacht altijd welke mijnwerkers ondergronds waren.

Arthur Cransveld

Presentatie/lezing door Mariëtte Paris - Vankan over "Monumentale glaskunst in en om Vaals"

Drs. Mariëtte Paris-Vankan, is kunsthistorica en gespecialiseerd in glaskunst. Deze avond zal zij u een kijkje geven op de wonderlijke wereld van glaskunst. Iedereen kent wel glas, maar ziet niet altijd de kunst met glas, en de vele mogelijkheden die in de loop der tijd zijn gebruikt bij

gebouwen. Velen kennen wel de glas in lood ramen, maar de schoonheid en uitbeelding van afbeeldingen of creaties hiervan en uitleg moet men toch eens zien en beluisteren. Kom dan op vrijdag 30 augustus 2019 om 19.30 uur naar Heemkundekring Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11a in Vaals.

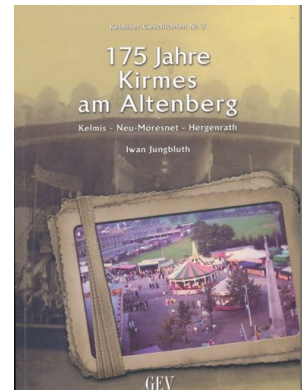

Nieuw boek van de heer Iwan Jungbluth: 175 Jahre Kirmes am Altenberg

“Die Kelmis Kirmes lässt sich bis auf das Jahr 1673 zurück verfolgen, als diese noch um den alten Dorfkern der Rochuskapelle gefeiert wurde. Als sich 1837 in der neutralen Zeit die Bergwerksgesellschaft der Vieille Montagne ansiedelte und das Galmei Bergwerk industriell ausbeutete, bildete sich unter Mitwirkung der Gesellschaft das kulturelle Leben in dem sich uns

bekannte Dorfkern. Nachweis übernahm die Gesellschaft im Jahre 1842 als Werkskirmes die Aktivitäten am Altenberg, was eine Besonderheit darstelle. Nach der Schließung des Werkes 1951, führte die Gemeinde Kelmis die Kirmes fort, die am 2. Wochenende im September mit über 50 Schaustellern noch immer Bestand hat. Erhältlich ist mein Kirmesbuch im Grenzecho

Verlag oder im Festzelt des Sportbundes auf der Kelmiser Kirmes die vom 07. bis zum 10. September stattfindet. Zudem bei mir als Autor an meinem Wohnsitz, B 4720 Kelmis Lütticher Straße 180, nach telefonischer Absprache unter der Nummer Tel 0032 87657303. Außerdem sind die Bücher bei Elektro Bauens B-4720 Kelmis Lütticher Straße 298 erhältlich.

Een gedicht uit de ‘Vaalser Anzeiger’ van 21 juli 1923

Vaalser Anzeiger.

Ein Traum.

Mir träumte jüngst die Zeit wär 'zehn Jahr' weiter,
 Da waren alle Leute zufrieden sehr und heiter;
 Vaals war eine Stadt, schier Maastricht gleich,
 Und an grossen Fabriken auch überaus reich.
 Darch all' uns're Strassen, wo man nur kam,
 Verkehrte hin und her die elektrische Tram.
 Und niemand hatte hier in Vaals noch Schulden,
 Denn jeder verdiente täglich viele Gulden.
 Und auch, was war das doch ein Spass,
 Bis obenhin gefüllt war die Gemeindegass'.
 Die Lebensmittel waren alle gar nicht teuer,
 Und die Vaalser Bürger zahlten nur sehr wenig Steuer.
 Gemütlich fuhr man, ach mit welchem Glück,
 Per Zahnradbahn hinauf zum „Vierländerblick“
 Und dann hinab in's Tal, nach Gemmenich hin,
 Mit einer neukonstruierten Flugmaschin'.
 Die Fremden, welche täglich kamen und gingen,
 Konnte man kaum in den Hotels alle unterbringen.
 Wo Tyrell's Wiese ist, da war ein Marktplatz schön.
 Da konnte jeder seine Sachen kaufen geh'n.
 So sah ich grosse Fortschritte allerlei:
 An der Gassmühl' kam der Rhein-Maas-Kanal vorbei;
 Die neue Schnellzugstrecke von Basel nach Ostende
 ... Berührte Vaals da unten „In de Bende“.
 Der „Vaalser Anzeiger“, den jeder kennt hier,
 War so gross wie in Maastricht der „Koerier“.
 Am „Mitter“ unten, es war eine Pracht,
 Hatte man eine Mineralwasserfabrik gemacht;
 Die Quelle der „Gau“ war wieder gefunden
 Und mit der Vaalser Wasserleitung verbunden.
 Man kann sich denken wie alle verwundert waren
 Ob dieses Fortschritts im Zeitraum von zehn Jahren.
 Noch weiter träumend weckte mich ein lauter Schall,
 Es war auf der Strasse eines Fuhrmanns Peitschenknall,
 Ich sah hinaus und traute meinen Augen kaum,
 Doch da fiel's mir ein: es war ja nur — ein Traum.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
facebook®

Verenigingsnieuws

Nieuwtjes binnen de vereniging

In Memoriam Jo Janssen

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van ons oudste lid de heer Jo Janssen. Jo Janssen was sinds 1990 lid van onze Heemkundekring. Hij werd 92 jaar oud. Wij wensen de familie veel sterkte en onze welgemeende deelneming met dit grote verlies.

Bestuur en leden

Activiteitenagenda

75 jaar Liberation: Vaals Vrij!

Zaterdag 21 september

Oratorium 'In het zicht van de vrijheid' (met o.a. Suzan Seegers)

Locatie: Von Clermontplein Vaals. Tijdstip: 20.00 uur.

Zondag 22 september

Heilige mis in de openlucht
Locatie: Von Clermontplein Vaals. Tijdstip: 11.00 uur.

Zondag 22 september

Umbrella Parade met dixieland jazzbands door het centrum van Vaals

Locatie: Maastrichterlaan en Koningin Julianaplein Vaals. Tijdstip: 14.00 uur.

Zaterdag 21 september

Modern meets Classic - Dance of Joy.

Aanvang 20.00 uur. Fraiche, Sneeuwberglaan 1B Vaals. Verkoop: The Readshop Vaals & De Inloopkast. Staanplaats € 10,00, zitplaats € 15,00

Dinsdag 1 oktober

20.00 uur Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11a
Lezing, thema: "Evacuatie van de inwoners van Kerkrade naar Wahlwiller en Nyswiller"
Dhr. Schetters, Kerkrade

Zaterdag 19 en zondag 20 oktober

Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11a
Programma in het kader van 75-jaar Bevrijding Vaals
Openstelling van 10.00 tot 17.00uur.

Zondag 20 oktober

Concert: Oorlog & Vrede
Locatie: St. Pauluskerk Vaals. Tijdstip: 17.00 uur.

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

